

In memoriam A. N. J. den Hollander

Op 16 juni j.l. is overleden Arie Nicolaas Jan den Hollander, van 1947-1960 lid van de redactie van dit blad, daarna tot zijn dood lid van de redactieraad. Hij werd geboren op 23 april 1906 en hij studeerde van 1924-1929 bij Steinmetz. Op 7 april 1933 promoveerde hij op het proefschrift: *De landelijke arme blanken in het zuiden der Verenigde Staten*. Na enige jaren reizen, onderzoeken en lesgeven aan een HBS en een verblijf van enige tijd in het Polizeidurchgangslager Amersfoort, werd Den Hollander benoemd tot hoogleraar in de sociologie en de Amerikanistiek aan de Universiteit van Amsterdam, welk ambt hij op 20 mei 1946 aanvaardde met de oratie: 'Het andere volk, een verkenning van groepsoordeel en groepsbeeld.' Hij was zeer actief in de totstandkoming van de politiek-sociale faculteit (de 'zevende faculteit') te Amsterdam en daarnaast vooral in internationaal verband: het Unesco Centrum Nederland, de International Sociological Association en de European Association for American Studies. Hij gaf veel gastcolleges in het buitenland waaronder in Azië, doch vooral in de v.s. en hielp daarnaast bij de stichting van een sociale faculteit te Dacca (toenmalig Oost-Pakistan, thans Bangla-Desh). In de eerste helft van 1969 liep Den Hollander vast op de tegenstelling tussen de traditionele rolomschrijving van de hoogleraar als de op basis van deskundigheid en ervaring met gezag beklede docent en de eisen van een groeiende fundamentele democratisering. Hij staakte toen zijn colleges in de inleiding der sociologie. Na een periode van verslagenheid en verbittering wist hij zichzelf met een verwonderlijk elan te hervinden als auteur, deels van artikelenbundels, deels van monografieën waaronder een over E. A. Poe. Zijn laatste werk (1976) was: *Het démasqué in de samenleving, de journalistiek van de antischijn*. Den Hollander zou in de herfst van dit jaar met emeritaat zijn gegaan. Het hem bij die gelegenheid toegedachte liber amicorum zal nu als gedenkbundel verschijnen.

Als socioloog was Den Hollander wars van allerlei moderne richting-twisten, van verfijnd kwantitatief-bevestigend onderzoek en van allerlei superspecialisaties. Hij was eensdeels (als leerling van Steinmetz?) een geweldig goed observator, die daarbij kon profiteren van zeer brede geografische en stratificatie-ervaringen (b.v. tussen de Portoricanen te New York). Aan de andere kant was hij zeer belezen in de sociologische klassieken en bepaald erudiet op (met name Amerikaans) letterkundig terrein. Een grote mate van inventiviteit en taal- en stijlgevoel maakten hem daarbij tot een zeer boeiend schrijver, wiens tijd pas nu eindelijk weer aanbrak na de veel positivistischer periode in ons vak.

Als mens was Den Hollander het tegendeel van de gemakkelijk zich aanpassende invoeger. Hij doorzag scherp allerlei uiterlijk vertoon van maatschappelijke maar vooral van geestelijke aard, en placht daar, spits en stijlvol formulerend, ook wel opmerkingen over te maken. Dat is hem door velen niet in dank afgenomen. Hij haatte lafheid en de huig naar de wind hangen. Daarnaast was hij een charmant gastheer, een strenge eisen stellende werkgever en een welwillend en goed adviseur voor wie zijn hulp zocht. Als mens zal hij niet gauw worden vergeten. Laten we ook op een hernieuwde belangstelling in zijn wetenschappelijk werk hopen. *

L. Turksma

* Op werk en persoon van Den Hollander zijn enkele herdenkingsartikelen dieper ingegaan dan hier mogelijk was. Men zie de bijdragen van Berting in *Vrij Nederland* van 26 juni), Heinemeijer (in *Het Parool* van 18 juni), Hooning (in *Folia Civitatis* van 26 juni) en Kroes (in *NRC/Handelsblad* van 19 juni).